

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 338.24(477).49; 330; 334.012

JEL Classification: L 320; O310; Q 560

© Харинович-Яворська Д. О., Урсакий Ю.А., 2018

yavorska_d@ukr.net, julja-ursakijj@ukr.net

Київський кооперативний інститут бізнесу і права, Київ

Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Чернівці

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Визначено сучасні особливості впровадження ППП в світі і Україні. Проаналізовано переваги та ризики використання механізмів ППП. Досліджено підходи до управління ризиками, підкреслено особливості кількісного і якісного аналізу ризиків здійснення проектів ППП. Проаналізовано напрямки розвитку ППП в контексті взаємовпливу процесів капіталізації та соціалізації. Підкреслено, що забезпечення капіталізації й соціалізації шляхом удосконалення структури економіки та підвищення якості життя населення є актуальним завданням дослідження і має теоретичну й практичну цінність. Проведено SWOT-аналіз механізму ДПП в Україні. Здійснено оцінку угод ДПП у світі за період 2009-2016 рр. і оцінку макроекономічних показників з 2009 по 2020 рр. Одним із перспективних напрямків подальшого розвитку ДПП у нашій державі є дослідження і впровадження концесійних угод на основі удосконалення концесійного законодавства та розкриття видів концесійних угод. Суспільство, бізнес і держава як рівноправні учасники ринку суспільних благ повинні об'єднати зусилля в забезпеченні необхідного рівня добробуту. Виділено найбільш пріоритетні сфери ДПП.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, сталий розвиток, диверсифікація, конкуперация, цифрові технології, синергетичний потенціал суб'єктів економіки, інфраструктурні проекти, суспільні блага, інноваційні екосистеми, глобальний ландшафт інновацій.

Постановка проблеми. Архітектура перерозподілу міжнародного капіталу швидко змінюється, що призводить до необхідності розробки стратегії управління публічними фінансами кожною країною та залучення інвестицій для підтримки цілей сталого розвитку, які б базувались на основі тристороннього партнерства держави, бізнесу та громадського суспільства та аналіз їх синергетичного потенціалу. Тому публічно-приватне партнерство (Public-Private Partnerships) виступає ключовим механізмом реалізації політики модернізації економіки України, залучення капіталу у країну і вирішення важливих соціально-економічних проблем.

Висока ефективність ППП як форми взаємодії держави, бізнесу та громадського суспільства доведена досвідом багатьох країн світу. Реалізація масштабних модернізаційних проектів у різних галузях економіки потребує значних інвестиційних ресурсів, потужним джерелом яких може стати приватний бізнес. Водночас в умовах після кризового розвитку зростає інтерес бізнесу до державної підтримки, яка дозволить знизити ризики приватних інвестицій, підвищити надійність інвестиційних

проектів для кредитних організацій та узгодження дій з громадським суспільством. Тому правова форма здійснення ППП повинна забезпечити для інвестора привабливість, безпеку вкладення коштів в державну власність і реалізувати основну мету проекту, тобто розвивати ту сферу, яка стратегічно важлива для держави. Для цього держава повинна сприймати приватного інвестора як рівноправного партнера. Вимагаючи від нього виконання передбачених угодою зобов'язань, держава має зі свого боку також гарантувати повне виконання власних.

Сталий розвиток економіки та стійкість макроекономічного зростання є невід'ємною частиною дискусії серед науковців про те, як державні структури та приватні компанії повинні використовувати природні та соціальні ресурси, інноваційні технології та державну підтримку для отримання економічної вигоди. Це призводить до поступового визнання того, що суб'єкти державного та приватного бізнесу повинні враховувати баланс між максимізацією економічних вигод, максимізації соціокультурного впливу через соціальні інфраструктурні об'єкти для населення, а також забезпечувати захист клімату і природного

середовища як глобальних суспільних благ. Підтвердженням цього є дослідження Вільяма Нордхауса і Пола Ромера, які удостоєні Нобелівської премії з економіки у 2018 році за інтеграцію змін клімату та технологічних інновацій в довготривалий макроекономічний аналіз [36].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Над вивченням сутності, складників механізму публічно-приватного партнерства працювала низка вчених: Джозеф Стігліц (J. Stiglitz), Стівен Осборн (Stephen P. Osborne), Емануель Савас (E. S. Savas), Геерт Тейсман (Geert R. Teisman), Амоша [1], О. В. Берданова, В. М. Вакулєнко, В. М. Гєсць, В. Варнавський [2], Б. А. Данилишин [3], Д. О. Делмонд [3], Ю. С. Залознова [4], І. В. Запатріна [5], Т. І. Єфименко [6], Р. Л. Кучер [3], А. Павлюк [7], В. Ф. Тищенко [8], П. І. Шилепницький [9, 31] та ін.

Методологічні аспекти партнерської взаємодії «держава-бізнес-громадянське суспільство», зокрема, діалектика капіталізації та соціалізації, розглянені у працях В. М. Гейця, А. А. Гриценка [10] та інших науковців. Теоретичні суперечності такого партнерства та його впливу на людський капітал і якість життя проаналізовані в публікаціях Е. М. Лібанової [11] та ін.

Публічно-приватне партнерство більшістю дослідників розглядається також як механізм для запровадження інновацій у сфері розвитку інфраструктури суспільних благ і надання пов'язаних послуг, виходячи із самої природи такої співпраці. При цьому М. Солодаренкорозглядає інститут публічно-приватного партнерства як альтернативу приватизації стратегічних об'єктів державної власності [12, с. 92]. В. Постніков виділяє найбільш значущі процеси в еволюції партнерства держави і приватного капіталу на сучасному етапі, а саме – залучення приватного капіталу в державні промислові підприємства з метою підвищення ефективності економіки; розвиток на довготривалій договірній основі об'єктів інфраструктури, наукомістких галузей обробної промисловості з використанням ринкових засад в організації виробництва, наукових досліджень і розробок (НДР); соціалізації на основі формування та збереження людського капіталу (наука, освіта, охорона здоров'я) [13, с. 84].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасним суспільним процесам відповідає аналіз розвитку ППП як способу забезпечення концепції сталого розвитку економіки за умови використання

інновацій та новітніх технологій. Разом з тим інституційні механізми ППП у сфері взаємодії влади, бізнесу та громадського суспільства потребують детального аналізу та пошуку шляхів оптимізації перетворень у цій сфері як складової інноваційного руху в державному секторі, особливо на регіональному рівні для впровадження інфраструктурних об'єктів. Також значно впливають на пропагування та вивчення особливостей упровадження ППП в Україні програми фінансовані USAID і розробка нових законопроектів комітетом ВРУ з питань економічної політики, в тому числі про концесії. Теоретична та практична необхідність розв'язання зазначених проблем визначили мету даного дослідження.

Формулювання цілей статті. Для досягнення мети пропонується виконання таких завдань: визначення актуальних напрямків розвитку ППП в Україні в контексті взаємовпливу процесів капіталізації та соціалізації, аналіз переваг і ризиків ППП з врахуванням оцінки макроекономічних показників, оцінка перспектив впровадження соціальної інноватики (освіта, охорона здоров'я, піклування про людей похилого віку тощо для збільшення людського капіталу та поліпшення якості життя) та інфраструктурної політики для подальшого впровадження механізмів ППП у вітчизняну економіку. Також належна оцінка фіскальних ризиків від ППП потребує дослідження. Адже ППП передбачає наявність певних фінансових зобов'язань для держави, водночас відсутність їх обліку через державне фінансове управління може бути використано для обходу бюджетного та фіскального контролю, що стає ризиком і одночасно прихованим тягарем для державного бюджету та може впливати на загальну фінансову стабільність економіки, заважає реалізації концепції сталого розвитку і водночас стає викликами та проблемами щодо впровадження публічно-приватного партнерства для інфраструктури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін ППП, на нашу думку, більш змістовний і обґрунтований, ніж більш поширена і законодавчо закріплена категорія «державно-приватне партнерство» – ДПП. Принципові суспільні зміни останніх років супроводжувалися як зростанням ролі інститутів громадянського суспільства, так і, на жаль, проблемами державного управління на тлі воєнних подій і соціально-економічних деформацій. Тобто реальне партнерство тепер усе більше передбачає консенсус суб'єктів: органів державної влади, органів місцевого

самоврядування, приватного бізнесу, а також громадських організацій, благодійних фондів з їх потенціалом економічного регулювання та захисту публічних інтересів. Доведення нашої думки є перспективою подальших досліджень, у даному ж випадку, ведучи мову про механізм публічно-приватного партнерства в Україні, ми будемо використовувати термін «державно-приватне партнерство».

Важливість ДПП проявляється через наявність у сторін ДПП спільної мети та чітко визначеного публічного інтересу певного рівня (загальнодержавного, регіонального, місцевого), домінування якого у відносинах ДПП компенсується для приватного партнера шляхом надання йому певної підтримки (пільг, гарантій) з боку приватного партнера; об'єднання активів та управлінського досвіду/навичок учасників ДПП; опосередкування відносин ДПП за допомогою правових документів, насамперед договорів (контрактів), що укладаються в межах ДПП; дотримання справедливості під час розподілу ризиків між сторонами ДПП та їх участі у використанні отриманих від такого партнерства результатів (певний розподіл ризиків визначається в кожному конкретному випадку залежно від спроможності партнерів щодо їх оцінки, контролю, здатності впоратися з цими ризиками/управляти ними); необхідність захисту економічної конкуренції та інтересів основних категорій її учасників з метою: попередження або мінімізації негативних наслідків монополізації ринку, на якому узгоджено діють сторони ДПП, зловживань з боку приватних партнерів, а також забезпечення

ефективного використання останніми наданих їм можливостей згідно з принципом «використовуй, а то втратиш».

А. Елдруп і П.Шютце відзначають, що протягом останніх кількох десятиліть державна влада у всьому світі використовувала модель ППП як механізм сприяння інвестиціям у розвиток інфраструктури; що механізм ППП при реалізації інфраструктурних суспільних благта надання пов'язаних послуг певною мірою виступає гарантом здачі проекту у терміни, а також сприяє виконанню дисципліни, що дозволяє залишатися в рамках бюджету, виходячи із самої природи такої співпраці [15]. У зв'язку з цим дослідники розглядають питання інновацій та державно-приватного партнерства з двох підходів: інновацій як ринкового феномену (ринковий підхід) та інновацій як неринкового феномену (підхід держсектору) [17-18].

Починаючи з 2009 року досвід у ДПП посилюється як у розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються, адже у світовій практиці протягом цього періоду були розроблені різноманітні інструментарії програм фінансово-кредитних інститутів використання складних схем фінансування, внаслідок чого банки стали постачальниками боргового фінансування проектів ДПП [3, с. 141]. А це дозволило підприємствам, створеним на партнерській публічно-приватній основі, залучати кошти для реалізації великих інвестиційних проектів, трансформаційних програм, як інструментів ефективного вирішення інфраструктурних проблем в умовах низького рівня доходів країн (рис. 1).

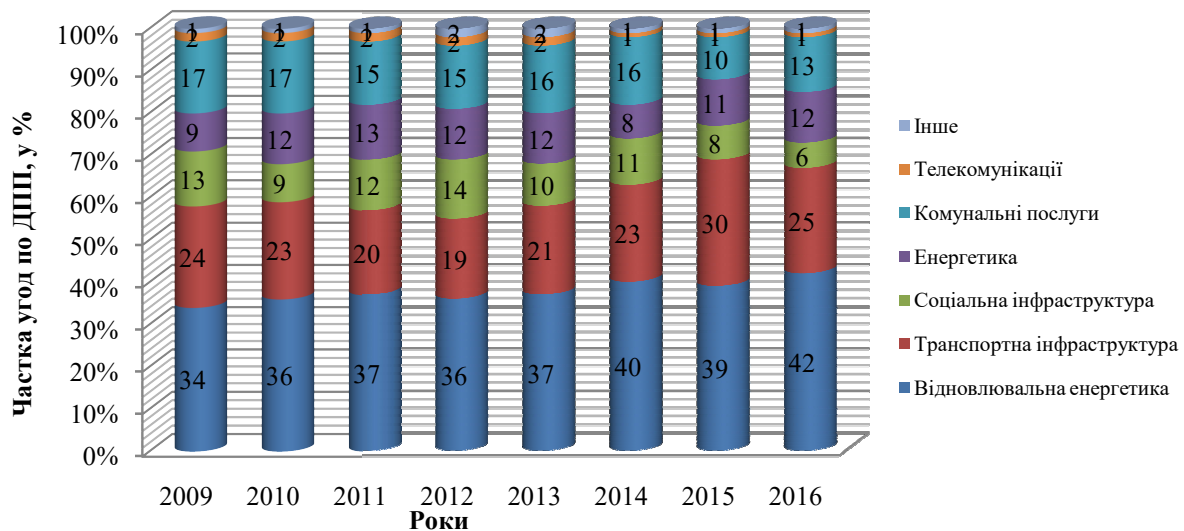

Рис. 1. Розподіл угод при державно-приватних партнерствах у світі за період 2009-2016 рр. (у %)
 * сформовано авторами за результати опрацювання джерел [7-22]

Перехід на шлях інноваційного розвитку України сприяє у довгостроковій перспективі дотриманню концепції сталого розвитку і, насамперед, пов'язаний з виробленням

інноваційної стратегії України, корпоративній соціальній відповідальності бізнесу, роботі громадських організацій, що сприятиме ефективній цих суб'єктів на партнерській основі. Проте на сьогодні в Україні досить відчутний диспаритет в імплементації принципів та інструментів інноваційної політики до загальнодержавних та регіональних програм і стратегій. Відсутня і єдина концепція інституційного розвитку в цілому і концепції інституційної модернізації конкурентного середовища. Тому для цього необхідне:

- формування інституційного механізму обмеження економічної влади еліт;
- створення умов для перетворення короткострокових інвестицій у довгострокові капітальні активи;
- забезпечення безпеки вкладення коштів у власність і реалізація основної мети інфраструктурного або соціального проекту, дотримання законопроектів №7275 про захист бізнесу від зловживань влади (так званого «Маскишоу стоп»);
- створення принципів підтримки конкурентоспроможності міст через пільги, субсидії та зниження витрат для введення технологічних і нетехнологічних конкурентних переваг. На основі таких параметрів варто формувати рейтинг легкості ведення бізнесу в українських регіонах задля розподілу коштів інвесторів серед усіх міст для підвищення їх привабливості за умови успішної реформи децентралізації в усіх регіонах України.

Не менш важливе те, що, за дослідженнями Й. А. Шумпетера, інноваційний розвиток є процесом «креативного руйнування», сутність якого полягає у нерівноважності економічної динаміки та недосконалій конкуренції фірм-інноваторів. Нерівноважність економічної динаміки, яка тісно пов'язана з бізнес-циклами, стимулює технологічні зміни. Здатні до них лише великі корпорації, які можуть у широких масштабах здійснювати засноване на інноваційних проривах» [14,16,19]. Тому в основі інноваційної стратегії через ДПП повинні бути закладені основні принципи, до яких можна віднести: вільний доступ до інформації щодо проектів для потенційних приватних інвесторів та суспільства, що передбачає дотримання транспарентності проведення усіх операцій; забезпечення дієвої системи координації реалізації проектів з боку держави, що знижуватиме бюрократичну складову і сприятиме дотриманню часових термінів; встановлення чітких регулятивних вимог щодо реалізації механізму ДПП на основі балансу забезпечення національної безпеки; оцінки впливу на довкілля;

формування консорціуму з компаній-конкурентів задля створення інвестиційних проектів на основі кооперації задля вирішення суспільно-економічних завдань [21].

Основними перевагами для держави від використання державно-приватного партнерства є: розробка інноваційних методів стимулювання економіки; можливості залучення приватних партнерів для реалізації соціально-економічних проектів та проектів, що відповідатимуть рівню проектів на глобальному ринку. А також у модернізації наявних та створення нових робочих місць; скороченню витрат, пов'язаних із наданням державних послуг (наприклад, у соціальній сфері); активізації інвестиційної діяльності та прискорення реалізації великих капіталомістких інвестиційних проектів у регіонах України; ефективному управлінні та використанні об'єктів державної власності; економії фінансових ресурсів держави; підвищенні ефективності використання державних інфраструктурних об'єктів; оптимізації витрат державного бюджету; стимулювання креативного мислення та запровадження інноваційних методів управління в органах державної влади.

Для приватного сектору державно-приватне партнерство також має низку переваг, а саме: сталий розвиток бізнесу; підвищення конкурентних переваг за рахунок впровадження інновацій; доступ до суспільних ресурсів і активів; можливість використання інфраструктури та різноманітних розробок державних наукових установ, доступ до державного фінансування та інші пільги, пов'язанні з державною підтримкою (наприклад, податкові пільги, пом'якшення регуляторних обмежень тощо). Також це доступ до закритих сфер економіки, зокрема транспортної інфраструктури, житлово-комунального господарства; розширення можливостей отримання кредитів від вітчизняних і зарубіжних фінансово-кредитних установ під державні гарантії; полегшення співпраці з державними дозволяючими органами через участь у проектах державно-приватного партнерства; підвищення статусу проекту завдяки участі у ньому держави; створення позитивного іміджу бізнесу в суспільстві тощо.

Також варто виділити переваги для суспільства, а саме: підвищення якості інфраструктурних послуг; розвиток соціальної інфраструктури; підвищення рівня якості життя населення.

Важливість використання механізму ДПП (через проведення Greenfield Projects, концесійних моделей, контрактів (угод) на

управління (management contracts), лізингових (орендних) угод, договорів про розподіл продукції, спільних підприємств, венчурних фондів, технологічних зон тощо) на загальнодержавному рівні та роль, відведена йому в розвитку економіки України, підтверджується Концепцією розвитку державно-приватного партнерства на 2013-2018 рр., схваленою Розпорядженням КМУ №739-р від 14.08.2013 р [22]. При цьому пріоритетними сферами для застосування ДПП в Україні Концепція визначає виробничу структуру та високотехнологічне виробництво (зокрема енергетичний сектор), а також житлово-комунальне господарство (далі – ЖКГ) (зокрема реконструкцію та технічне переоснащення у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання і водовідведення, підвищення ресурсо- й енергоефективності, поведження з побутовими відходами тощо), про свідчать дані Міністерства економічного розвитку і торгівлі [24].

У порівнянні із іншими країнами, Україна перебуває на останньому місці за рівнем ефективності реалізації проектів ДПП (21%) [28,30]. Це підтверджується офіційними даними МЕРТ, згідно з якими станом на 01.07.2018 р. серед 192 договорів, укладених у межах ДПП, більшість (113 договорів) взагалі не виконуються [24]. Така ситуація сформувалась через ряд проблем надання державної підтримки у сфері ДПП, серед яких: недосконалість законодавчої системи реалізації проектів ДПП; дефіцит

бюджетних коштів та складність механізму надання державної підтримки; відсутність щорічного фінансування довгострокових проектів державно-приватного партнерства; невизначеність методології надання державної підтримки в рамках реалізації проектів державно-приватного партнерства; невідповідність принципів і підходів у сфері державно-приватного партнерства міжнародним принципам; обмежені можливості отримання державних гарантій для реалізації проектів державно-приватного партнерства на місцевому рівні; невисокий рівень компетентності державних службовців у сфері ДПП; відсутність спеціалізованих органів управління ДПП у регіонах [22].

Усе це вказує на необхідність корегування чинної на даний момент Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки шляхом усунення виявлених недоліків і упущень та врахування досвіду передових світових економік у цій сфері, про що у своїй праці наголошує П. І Шилепницький [31, с. 42-46].

Ефективність реалізації проектів у межах ДПП напряму залежить від багатьох інших чинників, а саме: зацікавленість приватного партнера у завершенні проекту ДПП, наявність гарантій щодо виконання державним партнером фінансових зобов'язань за проектом, забезпечення взаємного дотримання інтересів. Саме тому нами проведений SWOT-аналіз реалізації проектів ДПП в Україні (табл. 1).

Таблиця 1.

SWOT-аналіз реалізації проектів ДПП в інфраструктурі України

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне географічне положення на перетині міжнародних торговельних коридорів, значний транзитний потенціал. 2. Кваліфікована робоча сила за найнижчою в Європі вартістю. 3. Фінансова та технічна підтримка з боку міжнародних організацій зі значним досвідом реалізації проектів ДПП у світі. 4. Нормативна база, достатня для успішної реалізації проектів ДПП та її поступове удосконалення. 5. Наявність гнучкого механізму реалізації ДПП, що дозволяє розглядати різні моделі реалізації проектів, як з точки зору структури фінансування, так і з точки зору розподілу ризиків між партнерами у кожному окремому випадку. 6. Створення Проектного офісу з реалізації проектів ДПП в інфраструктурі для підтримки та ефективної реалізації проектів ДПП. 7. Розробка методологічних та аналітичних матеріалів з реалізації проектів ДПП. 8. Участь міжнародних консультантів у реалізації пілотних проектів концесії у інфраструктурі та накопичення відповідного досвіду державними та місцевими органами. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Швидка зміна державної політики та законодавчої бази, що ускладнює планування. 2. Військові дії на території країни, нестабільна політична ситуація. 3. Нестабільна економічна ситуація, високий рівень інфляції та низька купівельна спроможність населення. 4. Складність ведення бізнесу, низький рейтинг DoingBusiness. 5. Необхідність значних інвестицій у модернізацію інфраструктури та відсутність ресурсів у державному бюджеті. 6. Низька операційна ефективність наявної інфраструктури. 7. Недосконалість механізму реалізації проектів та оцінки їх ефективності, відсутність досвіду та кваліфікованих спеціалістів у реалізації ДПП. 8. Відсутність стратегії розвитку інфраструктури та визначення пріоритетів для реалізації проектів ДПП. 9. Відсутність довгострокового бюджетування та можливості встановлення «плати за доступність». 10. Неefективна взаємодія між державними та місцевими органами влади, складна процедура погодження проектів через Кабінет міністрів України.

<i>Можливості</i>	<i>Загрози та ризики</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Пожвавлення економіки, підвищення ділової активності та поступове зростання ВВП України. 2. Угода про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС, збільшення долі ЄС та Азії у зовнішній торгівлі України. 3. Наявність політичної та суспільної підтримки реалізації ДПП в інфраструктурі. 4. Значний спектр об'єктів інфраструктури для реалізації проектів з приватним бізнесом. 5. Відкриття нових можливостей участі приватного бізнесу у проектах зі стратегічно та соціально важливими об'єктами інфраструктури. 6. Вільні інвестиційні ресурси на міжнародному ринку капіталу та зацікавленість інвесторів у нових ринках. 7. Недооціненість активів і можливість значного підвищення вартості у процесі реалізації ДПП. 8. Розподіл довгострокових ризиків з приватним партнером. 9. Можливість залучення партнерів, які мають досвід ефективного управління інфраструктурою, високий рівень контролю фінансових ресурсів, стандартів безпеки праці та якості надання послуг. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна криза, падіння купівельної спроможності населення. 2. Конкуренція з альтернативними торговельними шляхами між ЄС і Азією. 3. Щорічний бюджетний процес та затвердження фінансування проектів ДПП. 4. Обмежена кількість учасників зацікавлених у реалізації проекту. 5. Недостовірні дані про приватного партнера або переоцінка ефекту від залучення його до управління інфраструктурними об'єктами. 6. Переоцінка фінансових можливостей приватного партнера та необхідність залучення додаткового фінансування. 7. Більш висока вартість приватного капіталу у порівнянні з державним фінансуванням. 8. Можливе обмеження конкуренції на ринку, дискримінація інших учасників ринку. 9. Ризик відмови партнера від реалізації проекту. 10. Сильніша позиція приватного партнера у переговорному процесі при реалізації соціально значимих проектів. 11. Маніпуляції при залученні партнерів, оцінці та фінансуванні проекту, розрахунку компенсації збитків. 12. Відсутність гарантій захисту інвестицій, компенсації збитків та виконання своїх зобов'язань державою в обумовлені терміни. 13. Екологічні, фінансові, виробничі ризики, ризик бюрократії та корупції, ризик потенційної можливості втрати контролю над приватним сектором.

* сформовано авторами на основі опрацювання матеріалів АМКУ[20], МЕРТ[24], СБ[28], МВФ[38].

На основі проведеного аналізу необхідними кроками для нівелювання негативних ефектів та забезпечення ефективності впровадження ДПП повинні бути ключові точки розвитку:

- стимулювання ринку приватних операторів (система фіскального стимулювання; система тарифного регулювання; стимулювання держкомпаній);

- розвиток механізмів фінансування проектів ДПП (спеціалізовані інфраструктурні фонди; економічна мотивація інвесторів; входження страхових компаній у механізм ДПП);

- розвиток систем управління ДПП (інститути розвитку й управління сферою ДПП; програма «кваліфікований замовник», реєстр проектів ДПП; саморегульовані організації та асоціації ДПП);

- прогнозування і планування розвитку суспільної інфраструктури на регіональному рівні (система прогнозування потреби в об'єктах; система планування розвитку інфраструктури; актуалізація державних програм, облік форм та інструментів ДПП);

- розвиток нормативно-правової та методологічної бази (методологічна база; єдина

методика оцінки і конкурсного відбору розробка та актуалізація нормативно-правових актів; удосконалення концесійного законодавства [26].

На сьогодні концесійне законодавство і, відповідно, форма ДПП широко практикуються в Британії, Франції, Італії та Німеччині та в десятках інших країн. В Україні основою здійснення ДПП у формі концесії є ЗУ «Про державно-приватне партнерство», Постанова КМУ №384 від 11.04.2011 р. «Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства», Постанова КМУ №643 від 12.04.2000 р. «Про затвердження Типового концесійного договору». Зазначені нормативно-правові акти встановлюють загальні принципи здійснення ДПП, правові, економічні та організаційні засади відносин між державою і приватним партнером у межах ДПП. Проте не можна залишити поза увагою Проект Закону «Про концесії» №8125 від 15.03.2018 р. (далі – Проект Закону), прийнятий ВРУ в першому читанні [39]. У Проекті Закону простежується спроба суб'єктів права законодавчої ініціативи врахувати не лише негативний досвід реалізації відповідних проектів в Україні, але й рекомендації та кращі практики країн Європи.

Закріплення можливості укладення договорів концесії на підставі вже наявних орендних відносин, детальна регламентація особливостей правонаступництва концесіонера, зазначення про можливість залучення радників та міжнародних фінансових організацій свідчать про наміри законодавця забезпечити повноцінне узгодження українського законодавства з європейським.

Концесія передбачає, що держава або орган самоврядування на платній та строковій основі передає суб'єктові підприємницької діяльності (концесіонеру) право створити (побудувати) об'єкт концесії чи суттєво його поліпшити та (або) здійснювати управління ним (експлуатацію). Залежно від обсягу прав, що надаються приватному партнеру, та правового титулу об'єкта концесії, у міжнародній практиці вирізняють такі концесійні моделі:

1. BOOT (Build, Own, Operate, Transfer – будівництво, володіння, експлуатація / управління, передання) – відмінність цієї моделі від BOO полягає в тому, що приватний партнер будує об'єкт концесії за власні кошти, управляє ним протягом обумовленого сторонами строку, після чого право власності на об'єкт передає державі.

2. BLOT (Build, Lease, Operate, Transfer – будівництво, оренда, експлуатація, передання). Суб'єкт підприємницької діяльності одержує франшизу на фінансування, проектування, будівництво та експлуатацію орендованого об'єкта (а також стягнення коштів з тих, хто отримує послуги) в період орендних відносин, вносячи плату за використання.

3. BOT (Build, Operate, Transfer – будівництво, експлуатація/управління, передання) – передбачає будівництво об'єкта приватним партнером за державні кошти, управління об'єктом приватним партнером протягом визначеного сторонами строку на умовах концесії та передачу державі після його закінчення. У межах цієї моделі, відповідно до угоди щодо розвитку інфраструктурних об'єктів, приватний власник використовує об'єкт, беручи ризики. У процесі експлуатації приватний власник може мати право власності в межах дії угоди. Після закінчення терміну дії угоди право власності переходить до держави. Ця форма співпраці найбільш розповсюджена. Завдяки напрацьованій процедурі застосування механізму ДПП більшість документів фактично вже є типовими (стандартними), що значно полегшує партнерам процедуру впровадження та імплементації проекту.

4. BOO (Build, Own, Operate – будівництво, володіння, експлуатація/управління) – передбачає будівництво об'єкта концесії та

управління ним приватним партнером, залишаючи при цьому право власності на об'єкт. Як правило, така форма співпраці передуює приватизації об'єкта. Враховуючи суспільну важливість об'єктів в енергетичному секторі та сфері ЖКГ, держава не зацікавлена в реалізації проектів за цією моделлю. Держава купує послуги об'єкта, забезпечуючи інвестору мінімальний дохід.

5. BTO (Build, Transfer, Operate – будівництво, передання, експлуатація / управління) – реалізується шляхом передачі державному сектору права власності на об'єкт одразу після його будівництва. Надалі управління об'єктом здійснює приватний партнер як концесіонер. Така модель захищає, насамперед, інтереси держави, оскільки дозволяє встановити повноцінний контроль за об'єктом концесії одразу після його будівництва.

6. BOMT (Build, Operate, Maintain, Transfer – будівництво, експлуатація / управління, обслуговування, передання). За цією моделлю делегується відповідальність приватній стороні щодо утримання та поточного ремонту інфраструктурних об'єктів, які нею побудовані.

7. DBOOT (Design, Build, Own, Operate, Transfer – проектування будівництво, володіння, експлуатація / управління, передання). Угода покладає відповідальність на власника щодо стадії проектування та будівництва.

8. DBFO (Design, Build, Finance, Operate – проектування, будівництво, фінансування, експлуатація / управління) – це різновид BOOT, за яким приватний партнер здійснює проектування, будівництво та експлуатацію об'єкта на умовах концесії. Фінансування проекту також покладається на нього.

9. BBO (Buy, Build, Operate – придбання, будівництво, експлуатація). Угода передбачає продаж активів для модернізації та поліпшення майна й експлуатації певний період часу.

10. BLT (Build, Lease, Transfer – будівництво, оренда, передання). Угода, відповідно до якої приватний власник фінансує та будує об'єкт, за договором оренди експлуатує об'єкт, беручи всі ризики, після закінчення строку угоди передає право власності органами влади.

11. ROT (Rehabilitate, Operate, Transfer – відновлення (реконструкція), експлуатація, передання) – це різновид BOT, що передбачає відновлення (реконструкцію) вже наявного об'єкта приватним партнером, управління ним протягом визначеного сторонами строку на умовах концесії та передачу державі після його закінчення.

12. RLT (Rehabilitate, Lease or Rent, Transfer – відновлення, оренда або лізинг, передання).

Проект, у якому приватний власник відновлює об'єкт, орендує або бере в лізинг у державного власника, а потім передає державі.

13. BROT (Build, Rehabilitate, Operate and Transfer – будівництво, відновлення, управління, передання). Приватний власник відновлює об'єкт або завершує частково збудований об'єкт, експлуатує протягом дії угоди та повертає державі [29-32].

Незважаючи на переваги, які надає співпраця між державою і бізнесом у цій формі, Україна має переважно негативний досвід реалізації

концесійних проектів ДПП в енергетичному секторі та сфері ЖКГ. Тому для підвищення своєї інвестиційної привабливості і впровадження концесійних угод необхідне завершення реформ. За умови впровадження реформ СБ і МВФ прогнозується, що темп економічного зростання у 2018 році становитиме 2,7 %, у 2019 - 3,5 %, а у 2020–2021 роках, коли пов'язана з виборами невизначеність зменшиться, зростання може перевищити 4% [28,35,36,38] (табл.2).

Таблиця 2

Основні макроекономічні показники України за період 2012-2020П рр.

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018П	2019П	2020П
Номинальний ВВП, млрд. грн.	1,405	1,465	1,587	1,989	2,385	2,983	3,428	3,854	4,314
Реальний ВВП, зміна у %	0.2	0.0	-6.6	-9.8	2.3	2.5	2.9	4.0	4.0
Споживання, зміна у %	7.4	5.2	-6.2	-15.9	1.4	6.7	5.4	4.1	3.8
ВНОК, зміна у %	5.0	-8.4	-24.0	-9.2	20.1	18.1	14.9	9.0	9.2
Експорт, зміна у %	-5.6	-8.1	-14.2	-13.2	-1.6	3.5	8.0	6.4	5.9
Імпорт, зміна у %	3.8	-3.5	-22.1	-17.9	8.4	12.2	14.0	7.2	5.8
Дефлятор ВВП, зміна у %	8.1	3.1	14.8	38.4	17.1	22.0	11.1	8.1	7.6
ІСЦ, зміна у % на кінець пер.	-0.2	0.5	24.9	43.3	12.4	13.7	9.9	7.3	6.5
Баланс рах. поточ. опер., % ВВП	-8.2	-9.2	-3.5	-0.2	-3.8	-3.5	-3.7	-3.3	-3.3
Зовнішній борг, % ВВП	76.6	78.6	97.6	131.5	129.4	104.0	106.3	107.0	105.4
Міжнародні резерви, млрд. дол. США	24.5	20.4	7.5	13.3	15.5	18.8			
місяців імпорту	2.9	3.3	1.9	3.2	3.4	3.4			:
Бюджетні доходи, % ВВП	44.5	43.6	40.3	42.1	38.4	39.2	40.1	40.8	40.6
Податкові надходження, % ВВП	38.9	37.9	35.8	35.5	33.1	34.0	35.4	36.5	36.6
Бюджетні видатки, % ВВП	48.9	48.4	44.8	43.2	40.6	41.5	42.6	43.5	43.0
Поточні видатки, % ВВП	45.7	46.2	44.3	41.0	37.4	38.2	39.4	39.7	39.0
Капітальні видатки, % ВВП	2.9	2.0	1.3	2.2	3.1	3.3	3.2	3.8	4.0
Баланс бюджету розширеного уряду, % ВВП	-4.4	-4.8	-4.5	-1.2	-2.2	-2.3	-2.5	-2.7	-2.4
Державний і гарант. борг, % ВВП	36.6	40.6	70.3	79.7	81.2	72.3	75.1	73.5	68.4

*сформовано авторами за даними українських органів влади, прогнозами Світового банку

Прискоренню економічного зростання і сталого розвитку у 2019-2021 роках повинна сприяти невідкладна реалізація ухвалених реформ: зміцнення архітектури антикорупційних органів та судової системи, здійснення подальшої оптимізації регуляторного середовища, зміцнення політики сприяння конкуренції, реформування секторів із вищою доданою вартістю, забезпечення гарантій недоторканності майна для власників підприємств, які ефективно працюють в економіко-правовому полі держави, завершення реформування судової системи з метою покращення захисту від порушень чинного законодавства з боку як держави, так і суб'єктів підприємництва; підвищення якості державних адміністративних послуг із метою суттєвого скорочення термінів започаткування бізнесу та приведення адміністративних процедур до рівня вимог, що відповідають міжнародній практиці,

перенесення на державу більшої частини трансакційних видатків у відносинах бізнесу і державних органів; установлення суворого контролю за виконанням антикорупційних програм і рішень в усіх ланках державного апарату, упровадження механізмів відповідальності посадових осіб органів державної влади за наслідки їхніх рішень та дій в економічній сфері, надання політико-правової підтримки українським підприємствам на зовнішніх ринках, сприяння формуванню позитивного іміджу українських компаній за кордоном, просуванню експорту, пошуку торгових партнерів, заохочення розвитку прикордонних економічних відносин, реформування державних підприємств й забезпечення поступу у здійсненні приватизації, покращення врядування державних банків.

Це стане сприятливим середовищем для розвитку державно-приватного партнерства в

Україні та буде сприяти не лише підвищенню обізнаності приватних інвесторів про потенційні проекти, але й залученню міжнародних радників, які вже мають досвід супроводу проектів ДПП у найбільш пріоритетні сфери в Україні: приватизацію і поліпшення управління в державному секторі, енергобезпеку і енергоефективність, а також зміцнення банківського сектору і розвиток ринків капіталу [36].

Висновки. Якщо Україна бажає залишитися конкурентоспроможною на глобальному ринку, розвиток інноваційних технологій, в тому числі шляхом його організації у формі державно-приватного партнерства, повинен стати одним із пріоритетних напрямків розвитку науки, техніки та впровадження інновацій. Насамперед, необхідно сформувати правову базу для реалізації таких проектів, що може бути здійснено шляхом розробки та прийняття

відповідних законодавчих актів з використанням позитивного досвіду іноземних держав; забезпечити готовність економіки до структурних зрушень; спрямувати інвестицій у виробництво; фокусувати капітал на інтенсивному виробництві; використовувати цифрові технології для трансформації і зростання; переходити до прозорих процесів управління; визначити дієві механізми концентрації капіталів та експортної дисципліни; забезпечити сприятливі умови для інноваційної трансформації підприємств та міст; забезпечити ефективність науково-дослідної сфери для R&D-центрів та спільних венчурних фондів за підтримки держави. Завдяки цьому будуть відкриватись нові можливості до формування інноваційних екосистем та створення глобального ландшафту інновацій в Україні.

Список літератури

1. Амоша О.І., Череватський Д.Ю., Петрова І.М. Щодо класифікації державно-приватного партнерства у сфері вуглевидобування / О.І. Амоша, Д.Ю. Череватський, І.М. Петрова // Науковий журнал «Економіка України». – 2017. - № 10 (671). – С. 18-30.
2. Варнавский В.Г. Концессии в транспортной инфраструктуре: теория, практика, перспективы / В.Г. Варнавский. – М. : ИМЭМО РАН. – 2002. – 189 с.
3. Кучер Р. Державно-приватне партнерство як інноваційний інструмент розвитку прикордонних територій / Р. Кучер // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2014. – № 4. – С. 256-262.
4. Залознова Ю.С., Бутенко Н.В., Петрова І.П. Публічно-приватне партнерство в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку / Ю.С. Залознова, Н.В. Бутенко, І.П. Петрова // Економічний вісник Донбасу. – 2016. – № 2(44). – С. 21-28
5. Запатріна І.В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проектів і надання публіцистичних послуг / І.В. Запатріна // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 4. – С. 62–90.
6. Державно-приватне партнерство в системі регулювання економіки: монографія/ [Єфименко Т.І., Черевиков Є.Л., Павлюк К.В. та ін.]; за заг. ред. чл. кор. НАНУ Т.І. Єфименко; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. – К., 2012. – 372 с.
7. Павлюк А. Щодо розвитку державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційної діяльності в Україні. Аналітична записка / А. Павлюк, Д. Ляпін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/816/#_ftnref7
8. Тищенко В.Ф. Проектне фінансування як форма публічно-приватного партнерства / В.Ф. Тищенко, В.М. Остапенко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 1 (16). – С. 141-144.
9. Шилепницький П.І. Державно-приватне партнерство: теорія і практика: моногр. / П.І. Шилепницький; Ін-т регіональних досліджень НАН України. – Чернівці, 2011. – 455 с.
10. Геєц В.М. Трансформаційні преобразования в Украине: переосмысливая пройденное и думая о будущем / В. М. Геєц // Экономика Украины. – 2008. – № 5. – С. 7-16.
11. Людський розвиток в Україні : трансформація рівня життя та регіональні диспропорції (колективна монографія) : за ред. Е. М. Лібанової.- К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2012. – 436 с.
12. Солодаренко М. Розвиток державно-приватного партнерства: зарубіжний досвід / М. Солодаренко // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2015. – № 2. – С. 91-96.
13. Постніков В. Соціальне партнерство як передумова ефективної взаємодії бізнесу і органів державної влади в питаннях регулювання якості життя населення / В. Постніков // Економіка&Держава. – 2014. – № 6. – С. 83-86.
14. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / [пер. з англ. В. Старка]. – К. : Києво-Могилянська академія, 2011. – 242 с.
15. Eldrup A. Organization and financing of public infrastructure projects: A path to economic growth and development of the Danish welfare model / Anders Eldrup, Peter Schütze // Organization and financing of public infrastructure projects. – 2013. – 116 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Organization>

- and_financing_of_public_infrastructure_projects/\$FILE/OPP_public_infrastructure_projects_mainrepo_t_2013.pdf.
16. Schumpeter J. A. *Capitalism, Socialism, and Democracy*, New York: Harper & Brothers. – 1942. – 354 p.
17. Bain R. PPP construction risk: international evidence from the roads sector / [Bain Robert.] – Proceedings of the European Transport Conference, 17–19 October 2007, Noordwijkerhout, Netherlands. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.robbain.com/ETC%20Paper%20Bain%202007.pdf>
18. Стадвел Д. Чому Азії вдалося. Успіхи та невдачі найдинамічнішого регіону світу / Джо Стандвелл ; пер. з англ. О. Цехановська. – К. : Наш формат, 2017. – 448 с.
19. Schumpeter J. A. *Business Cycles, A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process*, 2 volumes, New York: MacGraw-Hill. – 1939. – 196 p.
20. Звіт Антимонопольного комітету України за 2017 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1Zp-gojNksXXfkf9rTtGMm4fQxf50jb27/view>
21. Lember V., Petersen O. H., Scherrer W., Ågren R. *Innovation in public services: Private, public, and public-private partnership* / V. Lember, O. H. Petersen, W. Scherrer, R. Ågren [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uis.no/getfile.php/Conferences/RIP2014/Publish_RIP2014%20ID1427%20Lember,%20Petersen,%20Scherrer%20and%20%20C3%85gren.pdf
22. Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки, схвалена Розпорядженням КМУ №739-р від 14.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80>.
23. Овсянникова Я.О. Джерела фінансування проектів публічно – приватного партнерства / Я. О. Овсянникова // *Фінанси, банки, інвестиції : наук. вісник*. – 2012. – № 1. – С. 36-40.
24. Державно-приватне партнерство МЕРТ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=cffc9f41-f2ef-45e6-8303-0f8fc0e368f0&tag=Derzhavno-privatnePartnerstvo>
25. *Public-Private Partnerships in Developing Countries: The Emerging Evidence-based Critique* James Leigland *The World Bank Research Observer*, Volume 33 (1). – 2018. – P. 103-134.
26. Заскалін А. С. Механізми розвитку державно-приватного партнерства на регіональному рівні: дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / А.С. Заскалін. – Харків, 2017 – 226 с.
27. *Public-Private Partnership Units: Lessons for their Design and Use in Infrastructure* / World Bank. – Washington, D.C. - 2007. – 238 p.
28. *Procuring Infrastructure Public-Private Partnerships Report 2018* : Assessing Government Capability to Prepare, Procure, and Manage PPPs. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // World Bank. – Washington, DC, 2018. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29605>.
29. Ter-Minassian T. *Public Investment and Fiscal Policy* / Teresa Ter-Minassian, Mark Allen // *WP International Monetary Fund*, 2004. – 52 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/fad/2004/pifp/eng/PIFP.pdf>.
30. *Corporatization through Public-Private Partnership s: The new strategic direction of the Maldivian Government* // *Maldives Partnership Forum (MPF) 2009*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.maldivespartnershipforum.gov.mv/pdf/Corporatization%20through%20PPP.pdf>.
31. Шилепницький П.І., Михайлина Д.Г., Ляхович М.В. Характеристика Концепції розвитку державно-приватного партнерства / П.І. Шилепницький, Д.Г. Михайлина, М.В. Ляхович // *Економіка і управління національним господарством*. – Вип. II (62). – 2016. – С. 35-48.
32. Міжнародний центр ДПП Європейської економічної комісії ООН (UNECE International PPP Centre of Excellence) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unece.org/icoeppp
33. Крупка М.І., Демчишак Н.Б. Сучасна парадигма фінансового регулювання інноваційної діяльності в Україні / М.І. Крупка, М.Б. Демчишак // *Фінанси України*. – 2011. – 11(264). – С. 47-64.
34. Тарасевич В.М., Завгородня О.О. Інноваційно-інформаційна економіка: постіндустріальна, генераційна, відкритість / В.М. Тарасевич, О.О. Завгородня // *Економіка України*. – 2018. - №4(677). – С. 18-29.
35. Стратегія сталого розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecolabel.org.ua/index.php?id=253>
36. ЕБРР утвердив нову стратегію для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.stockworld.com.ua/ru/news/iebr-utvierdil-novuiu-strategiehiiu-dlia-ukrainy?fbclid=IwAR2fFjH8CL5AHkQb8TAtRuuLCzrjfFnhbU10085idt5epmsu4SxHzK82z4>
37. Клімат та інновації. За що дали Нобелівську премію з економіки у 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/10/9/641416/>
38. Прогноз Міжнародного Валютного Фонду на 2019-2020 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2018/09/24/world-economic-outlook-october-2018?fbclid=IwAR3JU4nsgmi9vxwEwumoxVywwEzEU7hyTg41Z4HRJdUAZ662ZzHEO1-pa3IQ>
39. Проект Закону про концесії # 8125 від 15.03.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63630

References:

1. Amosha, O.I., Cherevats'kyj, D.Yu. and Petrova I.M. (2017), "Concerning the classification of public-private partnership in the field of coal mining", *Naukovy zhurnal "Ekonomika Ukrainy"*, vol. 10 (671), pp. 18-30. (in Ukr.).
2. Varnavskiy, V.H. (2002), *Kontsessyy v transportnoy infrastrukturi: teoriya, praktyka, perspektyvy* [Concessions in transport infrastructure: theory, practice, prospects], YMEMO RAN Moskva, 183 p. (in Ukr.).
3. Kucher, R. (2014), "Public-private partnership as an innovative tool for the development of border areas", *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, vol. 4, pp. 256-262. (in Ukr.).
4. Zaloznova, Yu.S., Butenko, N.V. and Petrova, I.P. (2016), "Public-Private Partnership in Ukraine: Status, Problems and Development Prospects", *Ekonomichny visnyk Donbasu*, vol. 2 (44), pp. 21-28. (in Ukr.).
5. Zapatrina, I.V. (2010), "Public-Private Partnership in Ukraine: Prospects for Implementation of Infrastructure Projects and the Provision of Public Services", *Ekonomika i prohozuvannia*, [Online], vol. 4, pp. 62-86, available at: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog> (Accessed 4 Aug 2018). (in Ukr.).
6. Yefymenko, T.I., Cherevykov, Ye.L., Pavliuk, K.V. and al. (2012), *Derzhavno-pryvatne partnerstvo v systemi rehuliuvaniia ekonomiky* [State and private partnership in the system of the economy regulation]; NAN Ukrainy, Instytut ekonomiky ta prohozuvannia, Kyiv, 372 p. (in Ukr.).
7. Pavliuk, A. (2014), On the development of public-private partnership as a mechanism for activating investment activity in Ukraine. *Analitychna zapyska* [Online], available at: http://www.niss.gov.ua/articles/816/#_ftnref7 (in Ukr.).
8. Tyschenko, V.F. and Ostapenko, V.M. (2013), "Project financing as a form of public-private partnership", *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsional'noho banku Ukrainy*, vol. 1 (16), pp. 141-144 (in Ukr.).
9. Shylepnys'kyj, P.I. (2011), *Derzhavno-pryvatne partnerstvo: teoriia i praktyka* [Public-Private Partnership: Theory and Practice] In-t rehional'nykh doslidzhen' NAN Ukrainy, Chernivtsi, 455 p. (in Ukr.).
10. Heets, V. M. (2008), "Transformational transformations in Ukraine: reinterpreting passed and thinking of the future", *Ekonomyka Ukrainy*, vol. 5, pp. 7-16. (in Ukr.).
11. Libanova, E. M. (2012), *Liudskiy rozvytok v Ukraini: transformatsiia rivniashchytia ta rehional'nydy sproportsii (kolektyvna monohrafiia)* [Human development in Ukraine: transformation of living standards and regional disproportions (collective monograph)], In-t demohrafiia ta sotsial'nykh doslidzhen' im. M. V. Ptukhy NAN Ukrainy, Kyiv, 436 p. (in Ukr.).
12. Solodarenko, M. (2015), "Development of Public-Private Partnership: Foreign", *Naukovy visnyk Uzhorods'koho universytetu*, vol. 2, pp. 91-96. (in Ukr.).
13. Postnikov, V. (2014), "Social partnership as a precondition for effective interaction between business and public authorities in matters of regulation of the quality of life of the population", *Ekonomika & Derzhava*, vol. 6, pp. 83-86. (in Ukr.).
14. Shumpeter, J. A. (2011), *Teoriia ekonomichnoho rozvytku: Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidsotka ta ekonomichnoho tsyklu* [Economic Development Theory: Profit, Capital, Credit, Percent and Economic Cycle Research], Vydavnychiy dim "Kyievo-Mohylians'ka akademiia", Kyiv, p. 242 (in Ukr.).
15. Eldrup, A. and Schütze, P. (2013), "Organization and financing of public infrastructure projects: A path to economic growth and development of the Danish welfare model" *Organization and financing of public infrastructure projects*. [Online], available at: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Organization_and_financing_of_public_infrastructure_projects/\\$FILE/OPP_public_infrastructure_projects_mainreport_2013.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Organization_and_financing_of_public_infrastructure_projects/$FILE/OPP_public_infrastructure_projects_mainreport_2013.pdf). (Accessed 23 Aug 2018) (in Eng.).
16. Schumpeter, J.A. (1942), "Capitalism, Socialism, and Democracy", New York: Harper & Brothers. (in Eng.).
17. Bain, R. (2007), "PPP construction risk: international evidence from the roads sector" *Proceedings of the European Transport Conference*, Noordwijkerhout, Netherlands. [Online], available at: <http://www.robbain.com/ETC%20Paper%20Bain%202007.pdf> (Accessed 29 Aug 2018) (in Eng.).
18. Stadvel, D. (2017), *Chomu Aziia vdalosia. Uspikhy ta nevдахinaj dynamichnoshohorehionusvitu* [Why Asia succeeded. The successes and failures of the most dynamic region in the world], Nash format, Kyiv, p. 448 (in Ukr.).
19. Schumpeter, J. A. (1939), "Business Cycles, A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process", New York: MacGraw-Hill. vol. 2, (in Eng.).
20. Zvit Antymonopol'noho komitetu Ukrainy, (2017), [Online], available at: <https://drive.google.com/file/d/1Zp-gojNksXXfkrTtGMm4fQxf50jb27/view> (Accessed 6 Sep 2018) (in Ukr.).
21. Lember, V., Petersen, O. H., Scherrer, W. and Ågren, R. (2014), "Innovation in public services: Private, public, and public-private partnership", [Online], available at: http://www.uis.no/getfile.php/Conferences/RIP2014/Publish_RIP2014%20ID1427%20Lember,%20Petersen,%20Scherrer%20and%20%20C3%85gren.pdf (Accessed 8 Sep 2018) (in Eng.).
22. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Concept of public-private partnership development for 2013-2017". Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80> (Accessed 20 Sep 2018) (in Ukr.).
23. Ovsianynkova, Ya. O. (2012), "Sources of funding for public-private partnership projects", *Finansy*,

- banky, investytsii : nauk. Visnyk, vol. 1, pp. 36-40. (inUkr.)
24. Derzhavno-pryvatne partnerstvo MERT (2018), [Online], available at: <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=cffc9f41-f2ef-45e6-8303-0f8fc0e368f0&tag=Derzhavno-pryvatnePartnerstvo> (Accessed 8 Sep 2018) (inUkr.)
25. World Bank (2018), "Public-Private Partnerships in Developing Countries", *The Emerging Evidence-based Critique James Leigland The World Bank Research Observer*, vol. 33 (1), p. 103-134. (inEng.).
26. Zaskalin, A. S. (2017), "Mechanisms of public-private partnership development at the regional level", Abstract of Degree Candidate dissertation, special 25.00.02 "Mechanisms of state administration", Kharkiv Regional Institute of Public Administration, Kharkiv, Ukraine, 226 p. (inUkr.)
27. World Bank (2007), "Public-Private Partnership Units Lessons for their Design and Use in Infrastructure", Washington, D.C. (inEng.).
28. World Bank (2018), "Procuring Infrastructure Public-Private Partnerships Report. Assessing Government Capability to Prepare, Procure, and Manage PPPs". [Online], available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29605> (Accessed 8 Sep 2018). (inEng.).
29. Ter-Minassian, T. and Allen M (2004), "Public Investment and Fiscal Policy", WP International Monetary Fund, 52 p. [Online], available at: <http://www.imf.org/external/np/fad/2004/pifp/eng/PIFP.pdf>. (Accessed 18 Sep 2018). (inEng.).
30. Maldives Partnership Forum (MPF) 2009, "Corporatization through Public-Private Partnerships: The new strategic direction of the Maldivian Government", [Online], available at: <http://www.maldivespartnershipforum.gov.mv/pdf/Corporatization%20through%20PPP.pdf>. (Accessed 18 Sep 2018). (inEng.).
31. Shylepnyts'kyj, P.I., Mykhajlyna, D.H. and Liakhovych, M.V. (2016), "Characteristic of the Concept of Public-Private Partnership Development", *Ekonomika i upravlinnia natsional'nykhospodarstvom*, vol. II (62), pp. 35-48. (inUkr.)
32. Mizhnarodnyjtsentr DPP Yevropejs'koiekonomichnoikomisii OON (2018), "UNECE International PPP Centre of Excellence", [Online], available at: www.unece.org/icoeppp (Accessed 13 Sep 2018). (inEng.).
33. Krupka, M.I. and Demchyshak, N.B. (2011), "Modern paradigm of financial regulation of innovation activity in Ukraine", *Finansy Ukrainy*, vol. 11(264), pp. 47-64.
34. Tarasevych, V.M. and Zavhorodnia, O.O. (2018), "Innovation-informative economy: post-industrial, generational, openness", *Ekonomika Ukrainy*, vol. №4(677), pp. 18-29.
35. Stratehiia stalohorozvytku Ukrainy (2018) [Online], available at: <http://www.ecolabel.org.ua/index.php?id=253> (Accessed 23 Sep 2018). (inUkr.).
36. Stockworld (2018), "EBRD approved a new strategy for Ukraine", [Online], available at: <https://www.stockworld.com.ua/ru/news/iebr-utvierdil-novuiu-strategiiu-dlia-ukrainy?fbclid=IwAR2fJH8CL5AHkOb8TAtRuuLCzrjFfnhbUI0O85idt5epmsuC4SXhzK82z4> (Accessed 24 Sep 2018). (inUkr.).
37. Ekonomichna pravda (2018), "Climate and innovation. For which the Nobel Prize for Economics was awarded in 2018". [Online], available at: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/10/9/641416> (Accessed 24 Sep 2018). (inUkr.).
38. Mizhnarodnyjvaliutnyj fond (2018), "Forecast of the International Monetary Fund for the 2019-2020" [Online], available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2018/09/24/world-economic-outlook-october-2018?fbclid=IwAR3JU4nsgmi9vxEwumoxVywwEzEU7hyTg41Z4HRJdUAZ662ZzHEO1-pa3lQ> (Accessed 1 Oct 2018). (inUkr.).
39. The Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Economic Policy (2018), "Project Law about Concession # 8125 from March 15, 2018" [Online], available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63630 (Accessed 1 Oct 2018). (inUkr.).

Аннотация

Диана Харинович-Яворская, Юлия Урсакий

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК СПОСОБ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНЦЕПЦИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Определены современные особенности внедрения ПЧП в мире и Украине. Проанализированы преимущества и риски использования механизмов ПЧП. Исследуются подходы к управлению рисками, подчеркнута особенность количественного и качественного анализа рисков осуществления проектов ПЧП. Проанализированы направления развития ПЧП в контексте взаимовлияния процессов капитализации и социализации. Подчеркнуто, что обеспечение капитализации и социализации путем усовершенствования структуры экономики и повышения качества жизни населения является актуальной задачей исследования и имеет теоретическую и практическую ценность. Проведен SWOT-анализ механизма ГЧП в Украине, оценка соглашений ГЧП в мире за период 2009-2016 гг., оценка макроэкономических показателей с 2009 по 2020 гг. Одним из перспективных направлений дальнейшего развития ГЧП в нашем государстве является исследование и внедрение концессионных соглашений на основе совершенствования концессионного законодательства и раскрытие видов концессионных соглашений. Общество, бизнес и государство как равноправные участники

рынка общественных благ должны объединить усилия в обеспечении необходимого уровня благосостояния. Выделены наиболее приоритетные сферы ГЧП.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, устойчивое развитие, диверсификация, кооперация, цифровые технологии, синергетический потенциал субъектов экономики, инфраструктурные проекты, общественные блага, инновационные экосистемы, глобальный ландшафт инноваций.

Summary

Diana Kharynovych-Yavorska, Iuliia Ursakii

**PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A WAY TO ENSURE THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT
CONCEPT OF INNOVATIVE ECONOMY OF UKRAINE**

The modern features of the implementation of PPP in the world and in Ukraine are determined. The advantages and risks of the use of PPP mechanisms are analyzed. The approaches to risk management are investigated, features of quantitative and qualitative analysis of risks of implementation of PPP projects are emphasized. The directions of PPP development in the context of mutual influence of capitalization and socialization processes are analyzed. It is emphasized that the provision of capitalization and socialization by improving the structure of the economy and improving the quality of life of the population is an actual task of research and has theoretical and practical value. A SWOT analysis of the PPP mechanism in Ukraine was conducted. An estimation of PPP transactions in the world for the period of 2009-2016 was carried out and an estimation of macroeconomic indicators from 2009 to 2020. One of the promising directions of further development of PPP in our country is the research and introduction of concession agreements based on the improvement of concession legislation and the disclosure of types of concession agreements. Society, business and the state as equal members of the public goods market must unite efforts to ensure the necessary level of well-being. High priority areas of PPP are highlighted.

Keywords: public-private partnerships, sustainability, diversification, co-opetition, digital technologies, synergistic potential of economic entities, infrastructure projects, public goods, innovative ecosystems, global landscape of innovations

Стаття надійшла до редакції 12.10. 2018